

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Збірник матеріалів
II –ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

08 - 10 квітня 2020 року, м. Одеса

У збірнику опубліковано матеріали II-Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 08 - 10 квітня 2020 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом конференції

Редакційна колегія:

Єгоров Б.В.

- ректор Одеської національної академії харчових технологій,
д. т. н., професор (голова редакційної колегії)

Трішин Ф.А.

- проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи,
к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)

Дец Н.О.

- начальник навчального відділу, к.т.н., доцент

Корнієнко Ю.К.

- директор центру дистанційного навчання, к. ф.-м. н., доцент

Кручек О.А.

- начальник відділу контролю якості та сертифікації,
к. т. н., доцент

**Мураховський
В.Г.**

- директор Навчально-методичного центру забезпечення
якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент

Сярова А.С.

- методист Навчально-методичного центру забезпечення
якості вищої освіти

**Оргкомітет II-Всеукраїнської науково-методичної конференції
«Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників.
Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть
учасники.**

Дисципліни, що вивчаються на 1-2 курсі є базовими для викладання спеціальних дисциплін 3-4 курсів. Отже, кожна базова дисципліна має бути спрямована на відбір та висвітлення оптимальної кількості матеріалу, необхідного для засвоєння спеціальних знань. Як показало порівняння освітніх програм (ОП), представлених на сайті методичного відділу ОНАХТ, для слухачів, що навчаються за різними ОП, спеціальні дисципліни відрізняються дуже суттєво за назвою і, очевидно, за інформаційним наповненням. Крім того, освітня програма - формалізований документ, складений за стандартною структурою, що не дозволяє у повній мірі визначити мету та інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Для того, щоб повною мірою реалізувати визначені вище позитивні моменти навчання об'єднаних груп, необхідно у першу чергу, узгодити в освітніх програмах назви та інформаційний обсяг дисциплін обов'язкової компоненти ОП. Крім того, доцільно полегшити доступ до оновлених програм, зокрема зробити вихід з сайтів факультетів та кафедр.

Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти задекларовано студентоцентриську модель освіти. І основу цієї моделі складає вибірковість дисциплін, інструментом для забезпечення якої є силабус. Студенти за підтримки тьюторів мають право вибору дисциплін, або їх блоків, а набір силабусів має допомогти їм в цьому. Слід очікувати, що розробка силабусів, до яких має бути вільний доступ, насамперед, у студентів, суттєво полегшить розв'язання визначених питань.

Ми виклали своє бачення проблем з точки зору викладачів факультету КСтаА, зокрема кафедри електромеханіки, мехатроніки та інженерної графіки. Очевидно, аналогічні питання виникли і у викладачів факультету НГтаЕ. Тому прямий контакт між викладачами, що готують навчальний матеріал для своїх курсів, є не менш важливим, ніж затвердження робочих програм на засіданні ради спеціальності. Одною з форм такої співпраці може бути міжкафедральний методичний семінар по узгодженню інформаційного обсягу дисциплін.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ СТВОРЕННЯ СИЛАБУСІВ

К.Г. Іоргачова, Н.В. Доценко, О.В. Радіонова

Детальне впровадження єдиної європейської системи в освітній процес дозволить українським закладам вищої освіти забезпечити більш широке міжнародне визнання національних освітніх програм, мобільність студентів і викладачів, підвищить якість освіти.

У зв'язку з цим висуваються нові вимоги до навчально-методичного забезпечення освітнього процесу. В умовах кредитної технології навчання кожен викладач ЗВО зобов'язаний створити комплекс навчально-методичної документації, в тому числі силабуса.

Силабус - це документ, що допомагає викладачеві ефективно організувати роботу протягом курсу, а студентам - точно знати, чого очікувати. Цей документ повинен бути орієнтованим на студента та визначати взаємну відповідальність викладача та здобувача вищої освіти.

Вважаємо, що розробка навчально-методичного забезпечення з будь-якої дисципліни повинна починатися саме з робочої програми та силабусу. Згідно нормативному положенню, форма і порядок розробки силабусу визначається навчальним закладом самостійно. Це зумовило необхідність проаналізувати досвід розробки нового документу у вітчизняних інститутах та розробити методичні рекомендації для єдиної форми документу для всіх навчальних дисциплін в академії.

Було проведено аналіз більше 20 вітчизняних закладів вищої освіти, серед яких: Національний університет «Львівська політехніка», Національний університет харчових технологій, Вінницький національний технічний університет, Тернопільський національний економічний університет, Херсонський національний технічний університет, Центральноукраїнський національний технічний університет та інші.

Об'єм силабусів в різних навчальних закладах складав доволі широкий діапазон від 2 до 25 сторінок (включаючи 6-12 пунктів). Аналіз виявив багато спільних пунктів в цьому документі, зокрема:

- Загальна інформація.
- Анотація до дисципліни.
- Мета та цілі курсу.
- Результати навчання (компетентності).
- Організація навчання з курсу (таблиця з РП).
- Система оцінювання дисципліни.
- Політика курсу.
- Рекомендована література.

В більшості ЗВО форма силабусів повторює або наближена до робочої програми дисципліни чи навчально-дидактичної карти курсу. Великий об'єм пояснюється включенням: переліку питань різних видів контролю, тематики індивідуальних завдань та повним списком літератури за курсом, що не відповідає загальним рекомендаціям МОН України.

Силабуси можуть містити «Пререквізити» або «Передумови», що відображають дисципліни, на яких базується даний курс; містять пункт «Технічне і програмне забезпечення/обладнання»; «Політика доброчесності» про відповідальність за плагіат; «Персоніфікована програма викладача для студентів» з кожного предмету, яка оновлюється на початку кожного року (Європейський університет, м. Київ).

Були розглянуті також різні підходи до оформлення та затвердження силабусу, так:

- в деяких ЗВО (Вінниця, Рівне) Вченою радою затверджено «Положення про розробку силабусів навчальної дисциплін»;

- є ЗВО, де його затверджують методичною радою спеціальності (підпис викладача та гаранта спеціальності);
- в деяких ЗВО (наприклад, НУХТ) форма має довільний вигляд без індивідуального зазначення викладача, і відповідно, без підписів;
- в більшості ЗВО силабус підписується викладачем, що читає дисципліну.

Саме останній варіант і було рекомендовано для впровадження в ОНАХТ. Це дозволяє викладачеві проявити особистий творчий підхід при розробці навчальної дисципліни і, одночасно, закріплює відповідальність лектора за тематику курсу, його практичне наповнення та єдиний підхід в оцінюванні знань студентів.

Силабус з кожної дисципліни має бути персоніфікований, тому на початку його повинна міститись інформація про викладача (ПІБ, вчене звання, посада на кафедрі, контактна інформація).

Передбачається, що силабус має допомогти студенту обрати дисципліну із декількох вибірових при створенні індивідуального плану навчання, тому має містити загальну інформацію про курс: кількість кредитів, кількість годин на лекції, на практичні чи лабораторні роботи та самостійну роботу.

Характеристика навчальної дисципліни включає: призначення дисципліни, опис в термінах компетенцій, цілі та завдання вивчення дисципліни, короткий зміст і план реалізації навчальної дисципліни.

Визначити призначення навчальної дисципліни - це значить визнати її місце в структурі професійної підготовки майбутніх фахівців. Ми вважаємо, що в силабусі буде достатньо чітко відповісти на питання: чому потрібно вивчити цю дисципліну в ході отримання освіти за тієї чи іншою спеціальністю? Які компетенції будуть придбані студентом по завершенню вивчення даної дисципліни?

Засвоєння змісту навчальної дисципліни - це той кінцевий результат або в сучасній термінології компетенції, які повинні бути сформовані завдяки безпосередній (аудиторні заняття) або опосередкованій взаємодії з викладачем (самостійна робота, дистанційне навчання).

Компетенції - це практичне застосування знань, умінь і навичок, набутих в процесі навчання. Вони прописані в освітньо-професійних програмах, але якщо в силабусі поставити цей підпункт в формулюваннях з ОПП, то студенти можуть не зрозуміти, які саме навички і уміння дасть дисципліна (особливо студенти перших курсів). Цей документ, в першу чергу, розрахований на студента, тому інформація з дисципліни має бути чіткою і вичерпною. Доцільно компетентності описати через «знати» та «вміти» з конкретними навичками та уміннями.

В силабусі зміст навчальної дисципліни неодмінно має відповідати робочій навчальній програмі, логіці навчального процесу (враховувати послідовність вивчення курсів) та системі професійної підготовки. Визначати зміст навчальної дисципліни рекомендується в лаконічній формі, відображаючи

найбільш привабливі для студентів і важливі з точки зору професійної підготовки теми.

Вважаємо недоцільним силабус перетворювати на аналог робочої програми, але у студентів повинна бути можливість детально ознайомитись зі структурою дисципліни, формою оцінювання знань та ін., тому посилання на робочу програму навчальної дисципліни, що публічно доступна, є обов'язковим.

Впровадження силабусу важливий механізм формування єдиного загальноєвропейського освітнього простору.

ПЕРЕЛІК ЗВО УКРАЇНИ, ЩО ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У II-ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

1. Академія рекреаційних технологій і права, м. Луцьк
2. Бахмутський коледж мистецтв ім. І. Карабиця, м. Бахмут
3. Вищий навчальний комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівська медична академія ім. А. Крупинського», м. Львів
4. Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, м. Вінниця
5. Горлівський інститут іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет, м. Бахмут
6. Державний заклад «Запорізька медична академія післядипломної освіти Міністерства охорони здоров'я України», м. Запоріжжя
7. ДЗ «Луганський національний університет ім. Т. Шевченка», м. Старобільськ
8. Донецький національний медичний університет, м. Краматорськ
9. Донецький національний медичний університет, м. Кропивницький
10. Донецький національний медичний університет, м. Лиман
11. Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь
12. Житомирський торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету, м. Житомир
13. Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя
14. Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ
15. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ
16. Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ
17. Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ
18. Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Кременчук
19. Луцький національний технічний університет, м. Луцьк
20. Маріупольський державний університет, м. Маріуполь
21. Миколаївський коледж Вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», м. Миколаїв
22. Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
23. Національний університет оборони України ім. І. Черняховського, м. Київ
24. Національний університет харчових технологій, м. Київ
25. Національний фармацевтичний університет, м. Харків
26. Одеська державна академія технічного регулювання та якості, м. Одеса
27. Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса
28. Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова (ОНУ), м. Одеса

- 29.**Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка, м. Полтава
- 30.**Східноукраїнський Національний університет ім. В. Даля, м. Сєверодонецьк
- 31.**Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, м. Тернопіль
- 32.**Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків
- 33.**Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
- 34.**Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини, м. Умань
- 35.**Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків
- 36.**Харківський національний медичний університет, м. Харків
- 37.**Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка, м. Кропивницький

Формування компетентностей у майбутніх фахівців при вивченні дисципліни «Основи автоматизованого проектування»	
Л.О. Ланженко, Н.О. Дец, Д.В. Дец, Є.О. Ізбаш	71
Information ensuring of smart education technology	
V. Larshin	72
Науково-методичні основи формування системи конкурентоспроможної вищої освіти в Україні	
Ю.Є. Безугла	75
Методичне забезпечення навчального процесу магістрів спеціальності «Біотехнології та біоінженерія»	
Л.В. Капрельянц, Л.М. Пилипенко, Т.О. Велічко, О.О. Килименчук, М.І. Охотська	77
Використання комп'ютерних програм шлях підвищення якості інженерної освіти	
Г.А. Гончарук, А.П. Ліпін, І.М. Шипко	79
Досвід подолання академічної недоброчесності в ЗВО	
О.О. Коваленко, О.О. Ємонакова, В.В. Новосельцева, Т.П. Григор'єва	80
Концепція підготовки здобувачів вищої освіти за освітньою програмою 101 «Екологія»	
І.В. Коваленко	81
Студентський плагіат в сучасному освітньому процесі	
Т.М. Афанасьєва	83
Науково-методичне забезпечення інноваційного розвитку освітнього процесу	
Л.В. Гордієнко, В.Ю. Толстих, К.В. Аветісян	85
Інноваційні технології освіти	
А.С. Паламарчук, Н.М. Кушніренко, Г.В. Шлапак	87
Впровадження принципів академічної доброчесності у закладах вищої освіти	
О.М. Берегова, О.В. Ляпіна	89
The method of ecology-energy analysis as the final stage of the thesis on degree bachelor or master for specialties 141 «Electrical energetics, electrical engineering and electromechanics» and 144 «Heat power engendering»	
О. Khliyeva, V. Zhelezny, A. Doroshenko	90
Інноваційні аспекти в методичній роботі викладачів кафедри ТВтаСА	
Л.А. Осипова, Л.О. Ткаченко, Т.Б. Абрамова	92
Енергетична метеорологія	
Л.З. Бошков	95
Проблеми узгодження матеріалу дисциплін обов'язкової компоненти освітньої програми для студентів спеціальності 141	
А.А. Галіулін, О.Ю. Розіна, І.М. Світій	97
Методичні рекомендації для створення силабусів	
К.Г. Іоргачова, Н.В. Доценко, О.В. Радіонова	98
Формування просторового мислення студентів засобами графіки	
Л.М. Сагач	102
Інноваційний підхід при вивченні Біологічної хімії в медичному університеті	
Т.М. Попова	103